

Rapport från IFLA/Art Libraries Section, Berlin 2003

Några intryck från World Library and Information Congress, 69th IFLA General Conference and Council, Access Point Library: Media – Information – Culture, 1-9 August, Berlin förmedlade av Maud Roberts, Specialgruppen för konst, arkitektur och design

Under förmiddagen på måndagen besökte jag Bauhaus-Archiv Museum für Gestaltung. Bauhaus konstskola grundades år 1919 av Walter Gropius som var arkitekt och konstnär. Konstskolan låg ursprungligen i Weimar, som då var ett kulturellt centrum, och flyttade år 1925 till Dessau. År 1932 flyttade skolan till Berlin men stängdes av nazisterna året därpå. Bauhaus var en av de mest inflytelserika konstinstitutionerna under 1900-talet och den bärande syntesen var att konst och teknik skulle förenas i en harmonisk enhet. I bottenvåningen finns en permanent utställning och en affischutställning och här finns också ett bibliotek med ca 25.000 volymer. Ett arkiv med brev, manuskript och andra dokument relaterade till Bauhaus finns också. Jag fick en specialvisning av bibliotekarien och jag fick också tillfälle att studera fotoarkivet. Inte långt därifrån ligger också Deutsche Bauindustrie där konstnärerna och konsthantverkarna vid skolan arbetade.

Efter besöket på Bauhaus Archiv åkte jag till kongresscentret ICC och checkade in. Programmet för eftermiddagen är: 'Art Libraries. The evolution of the art library; from early collecting to virtual services'. Jag hittar snabbt konferenslokalen och möter där mina kollegor Antoinette Ramsay Herthelius, Ann-Katrin Perselli och Kerstin Assarsson-Rizzi, som är ordförande för Art libraries section, hälsar alla välkomna och öppnar därefter dagens session. Carol Terry från USA inleder med att tala om biblioteket vid Rhode Island School of Design mellan år 1878-1911 och dess förgrundsgestalt och grundare Elsa Buffington. Därefter föreläser Ruth Wallach om ett projekt som hon arbetat med sedan 1996 nämligen publik konst i Los Angeles och det digitala biblioteket.

Vi deltar i öppningsceremonin och därefter guidas alla delegater av en blåsorkester till det stora öppningspartyt på Palais am Funkturm där middag, sponsrad av Springer, väntar.

På väg till Kunstbibliothek och tisdagens seminarium 'Art trade and the art library' går jag förbi ett av Berlins största byggnadsprojekt: Potsdamer Platz. Under andra världskriget bombades torget fullständigt sönder och blev länge ett ingenmansland. Torget har en intressant cityträdgårdsarkitektur med stora, sneda gräsbeklädda jordvallar i symmetrisk form där träd planterats. Uppbyggnadsarbetet började år 1992 och området förvandlades då till Europas största byggarbetsplats och nu finns stora huskomplex utmed torget och dess angränsande gator; bl a Deutsche Bank och Sony Center med en fantastisk kupolkonstruktion i stål och glas ritad av arkitekt Helmut Jahn. Utanför Stella Musical Theater, ritad av arkitekt Renzo Piano, på MarleneDietrich Platz, passar jag på att betrakta den amerikanske konstnären Jeff Koons stora blå bubbelformade skulptur Balloon Flower. Inte långt därifrån i kvarteret bakom Staatsbibliothek, även kallat Stabi, passerar jag Grand Hyatt hotell och Keith Harings imponerande skulptur Boxers gjord år 1987.

Kunstbibliothek, med sina 400.000 volymer, är ett av de mest betydande specialbiblioteken i Tyskland. Här finns ca 1.300 konstpublikationer men även handteck-

ningar, en affisch- och reklamkonstsamling och en ansenlig fotografisk porträtt-samling samt en omfattande arkitektonisk samling med ca 30.000 originalritningar och skisser. Efter morgonkaffe med mingel startade dagens session som hade temat 'Art trade and the art library'. Alla fem talare /från Frankrike, USA, Spanien och Storbritannien/ berörde konstauktionskataloger, både antikvariska och aktuella, hanteringen av dessa och svårigheterna med att tolka informationen i dem. Vi delade också in oss i grupper och hade en workshop där vi bl a diskuterade detta ämne. Efter en delikat lunch föreläste Beth Houghton från Tate Britain och talade om konstbiblioteket som en källa till falsk proveniens.

Efter seminariet förevisades vi Lipperheidesche Kostümbibliothek med en fantastisk textil- och kostymsamling grundad av förläggarparet Franz och Frieda von Lipperheide i slutet av 1800-talet med material från 1600-talet till nu. Rikt illustrerade, handtecknade mode- och teaterkreationer och kolorerade dans- och filmklädes-teckningar visades upp. Många av bibliotekets besökare är redaktörer från de stora modetidningarna och film- och teaterkostymmakare som vill studera den fina kostym- och fotosamlingen för att kunna skapa så tidsenliga klädskreationer som möjligt till framtida film- och teaterproduktioner.

Tillsammans med Kunstbibliothek ligger Gemäldegalerie och Kunstgewerbemuseum i ett område som kallas för Kulturforum som skapats i och med uppbyggnadsarbetet runt Potsdamer Platz.

På många av stadens inglasade affischpelare kan man se affischen 'Kunst in der DDR – eine retrospective der Nationalgalerie' med kamrat Lenins ansikte repeterad i svartvitt tillsammans med en diagonal färgbanderoll. Efter dagens seminarium besöker jag Neue Nationalgalerie, som ligger ett stenkast ifrån Kunstbibliothek, där den retrospektiva utställningen ges. I skulpturparken runt omkring galleriet beundrar jag den väldiga, gyllene bronsskulpturen Archer av Henry Moore och Richard Serras skulptur Berlin block for Charlie Chaplin.

Under onsdagen besökte jag på förmiddagen Sammlung Berggruen. Heinz Berggruen sammanställde den här utsökta samlingen konst som härrör från sent 1800-tal och första halvan av 1900-talet. Museet öppnade 1996 i en angränsande paviljong till Schloss Charlottenburg. Sammlung Berggruen är välkänd för sin stora samling målningar, teckningar och gouacher av Picasso. Alla perioder i Picassos liv finns representerade från studietiden, inklusive den blå och den rosa perioden, till de kubistiska målningarna och hans klassiska period. Den fina samlingen går under utställningsnamnet 'Picasso and his time' och samlingen fokuserar även på verk av Paul Klee och ger också exempel på afrikansk konst. Även målningar av Cezanne, van Gogh och Braque finns representerade liksom nyköpta verk av Matisse samt ett antal skulpturer av Laurens och Giacometti. Museet har dessutom ett liten bokshop på nedre plan och hela samlingen visas i museets tre våningar.

På eftermiddagen åkte jag till Vitra Design Museum som ligger i ett gammalt kraftverk i rött tegel i norra Berlin. Muséet är ett satellitmuseum till Vitra Design Museum i Weil am Rhein som anses vara ett av världens bästa designmuséer. I muséet, som öppnades år 2000, finns en permanent utställning som visar designade möbler, främst stolar, men även postmoderna möbler från 1980-talet och samtida designade

möbler. Museet har också temporära utställningar och för tillfället visades en utställning om levnadskulturen i den arabiska världen.

På onsdagskvällen gavs en mottagning på de nordiska ambassaderna arrangerad av de nordiska biblioteksförningarnas direktörer. Ett hundratal personer hade slutit upp och samtliga ville sitta ute på terrassen denna ljuvliga kväll. Jag anlände tidigt så jag tog tillfälle att titta på arkitekturen. De nordiska ambassaderna ligger i området Tiergarten mitt i Berlin och invigdes i oktober 1999. Varje land har ritat sin egen ambassad och för Sveriges del är det Wingårdhs arkitektkontor AB som står för arkitektritningen. Ambassaderna omgärdas av en bandformad kopparfasad och sammanlagt är sex fyrvåningshus integrerade i huskroppen. I den svenska ambassadbyggnaden finns ett antal konstnärliga utsmyckningar exempelvis några stensulpturer av Håkan Rhenberg samt övrig konst av bl a Monika Nyström och Ola Billgren. Jag passade också på att titta på utställningen om Grönland i den gemensamma byggnaden innan de andra gästerna anlände.

På väg från ambassadmottagningen passerar och begrundar jag först Olof Palme Platz som härbärgerar en skulptur. Många kanske tror att ett gatuarbete pågår här men i själva verket är det en skulptur utan sockel som blev vanligt förekommande under 1980-talet. Därefter promenerar jag vidare och kommer ut på en av Berlins affärsgator och passerar skulpturen Berlin som symboliserar det gamla delade Berlin. Skulpturen uppfördes 1987 i samband med Berlins 750-årsdag. På väg till Ostbahnhof, där tåget väntar, går jag förbi några grå betonghusväggar. Här är de upplysta, inglasade affischpelarna frånvarande och jag kan läsa graffitin med röda tags på en av väggarna 'Kunst in der DDR'.

Det här var min tredje IFLA-kongress. Redan år 1990 deltog jag i kongressen i Stockholm främst i de konstvetenskapliga arrangemang som då gavs. Stockholms konstabliotekariegrupp bildades kort därefter och är idag en grupp som träffas regelbundet för att diskutera frågor inom det konstvetenskapliga fältet i de olika biblioteksorganisationerna. År 1997 anordnades IFLA i Köpenhamn där jag fick tillfälle att delta genom ett stipendium från BIBSAM i och med att jag då skrev mitt magisterexamensarbete i Biblioteks & Informationsvetenskap. I specialgruppen för konst, arkitektur och design inom Svensk Biblioteksförning arbetar jag med ett nationellt nätverk. Att delta i en IFLA-kongress ger inte bara tillfälle att träffa kollegor från Sverige och Norden inom mitt eget ämnesområde utan ger också möjlighet att möta och skapa internationella kontakter vilket är viktigt inte minst med tanke på hur angeläget det är att skaffa sig omvärldsbevakning inom EU men även med övriga världen.

Jag vill här framföra mitt tack till Svensk Biblioteksförnings styrelse för mitt stipendium för deltagande i IFLAs möten och arbete!

Till sist vill jag hänvisa till den officiella kongressrapporten från Art libraries section som finns på IFLAs webbplats (se nedan).

Länkadresser och litteratur:

www.arlisonorden.org/index.html

www.bauhaus.de/

www.biblioteksforeningen.org/
www.ddrkunst.de/
www.design-museum.de/
www.ifla.org/
www.ifla.org/VII/s30/sal.htm
www.risd.edu/
www.schweden.org/
www.smpk.de/
www.iai.spk-berlin.de/webpac/
www.staatsbibliothek-berlin.de/
www.usc.edu/isd/archives/la/pubart/

Wingårdh, Gert & Jaeger, Falk, Sveriges ambassad i Berlin & Den nordiska världen i modellformat // Arkitektur 1999:8, s 52-65

Maud Roberts
Specialgruppen för konst, arkitektur och design